

Skötselplan för Nytorpsravinsens naturreservat

Innehållsförteckning

<i>BESKRIVINGSDEL</i>	2
1. Syfte med reservatet.....	2
2. Beskrivning.....	2
2.1 Uppgifter om reservatet	2
2.2 Historisk och nuvarande markanvändning.....	3
2.3 Områdets bevarandevärden.....	3
2.4 Källförteckning.....	5
<i>PLANDEL</i>	6
3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	6
4. Friluftsliv.....	7
5. Uppföljning.....	7
5.1 Uppföljning av bevarandemål.....	7
5.2 Uppföljning av skötselåtgärder.....	7
6. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder.....	8
7. Skötselplanekarta.....	9

BESKRIVNINGSDDEL

1. Syfte med reservatet

Syftet med Nytorpsravins naturreservat är att:

- Bevara och utveckla en bäckravin som ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefulla naturområden, och som består av livsmiljöerna örtrika näringsrika skogar med gran och lövsumpskogar.
- Bevara strukturer och funktioner som den fuktiga ravinmiljön med naturliga vattenfluktuationer samt gamla och döda träd.
- Typiska växt- och djursamhällen och arter inom området, som t.ex. bäckbräsma, springkorn, storgröe och piskbaronmossa, ska ha gynnsamt tillstånd.

2. Beskrivning

2.1 Uppgifter om reservatet

Objektnummer	04-02-104
Län	Södermanland
Kommun	Gnesta
Församling/socken	Gryt
ID-punkt	6555844.1564417
Areal	10,1 ha, varav allt land
Naturtyper enligt EU:s habitatdirektiv:	
- Örtrik, näringsrik skog med gran (9050)	5 ha
- Lövsumpskog (9080)	2 ha
Arter enligt EU:s habitatdirektiv:	Grön sköldmossa
Markslag och naturtyper, hela reservatet	
- Skogsmark	ca 10,1 ha, endast produktiv skogsmark
Triviallövskog	ca 7,6 ha
Granskog	ca 2,4 ha
- Övrigt (anlägg)	ca 0,1 ha
Prioriterade bevarandevärden	
- Markslag	Skogsmark
- Naturtyper	Örtrik granskog, lövsumpskog
- Strukturer (landskapselement)	Bäck, gamla/grova träd
- Växt- och djursamhällen	Mossor, lavar, kärlväxter

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Nytorpsravinen ligger i ett område som är av regionalt intresse för kulturmiljövården (N60). Området ligger i en sjörik odlingsbygd med många fornlämningar, sockenkyrka och herrgårdar. Ravinen ligger i anslutning till två gårdar, Nytorp och Wreta, som legat under Herrökna säteri, ett litet säteri sett med sörmländska mått. Det kom aldrig att omfatta mer än två mantal på vilken egendomen grundades. Delvis hänger det samman med att fastigheten reducerades av kronan redan år 1696. Som jordbruksfastighet har Herrökna kontinuitet från förhistorisk tid, vilket omvittnas av en rad fornlämningar. Det finns dock inga registrerade fornlämningar i det aktuella området, dock finns det i anslutning till ravinen bebyggelselämningar.

På "Charta öfver Säteriet Herrökna med de på dess ägor belägne Hemman och Torp" från år 1822 tecknar sig den gamla landsvägen i norr mot sjön Misteln. Själva ravinen och områdena intill utgjordes av ängar, gärdes- och ängsbackar samt Nytorps hage som till större delen utgjordes av god betesmark. Ängarna utgjordes av såväl hård- som sidvall. Det anges även i protokollet att på ängarna fanns både löv- och barrträd. På häradskartan från förra sekelskiftet klassas arealen närmast landsvägen som äng, resterande areal täcks av lövträdssymboler. På den ekonomiska kartan från 1950-talet är ravinen mer eller mindre trädbevuxen, helt tätt ser det ut från 90-graders böjen vid gården Nytorp och norrut. I andra riktningen tycks trädskiktet vara glesare. I granskogen i norr finns tecken på äldre avverkning och på gallringar. Det är troligt att en del av den unga granen i området är planterad.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska värden

Nytorpsravinen är en av länets intressantaste växtlokaler. Den upptäcktes redan på 1940-talet av en Strängnäsbotanist som då gjorde fina växtfynd i området. Dalgången täcks mestadels av medelålders triviallövskog med inslag av gamla, medelgrova ädellövträd och aspar med en rik och sällsynt epifytflora. Närmast Misteln omgärdas bäcken av äldre flerskiktat granskog (ca 125 år) med inslag av asp, lind, ek, rönn, sälk och klibbal samt skogstry och hassel. Här finns en speciell och örtrik flora med storgröe, nordlundarv, strutbräken och springkorn tillsammans med lundväxter som lungört, gulsippa, hässleklocka, underviol, tvåblad, vätteros och många fler. Många granar är grova, vilket förklaras av god närings- och vattentillgång. De näringsrika, mullrika markerna beror dels på rikedomen på hassel, vilket tyder på att det här tidigare har funnits en lövrik lund eller hagmark. Bäckens slingrar sig fram genom granskogen och ger en luftfuktighet som är viktig för många ved- och barklevande svampar och mossor. Död ved förekommer allmänt och främst i form av gran- och asplågor.

Den medelålders lövskogen i ravinen domineras av björk, al och asp. En del ung gran ingår öster om Nytorp. Detta är en typisk igenväxningsmark efter tidigare mer öppen ängsmark där en del äldre, och dels grova ädellövträd finns kvar från tidigare tider. Död ved förekommer bitvis allmänt och mest som al- och björklågor. Mot åkern i sydost står en gammal, grov ek med fin skorpark och sällsynta lavar. Vi befinner oss i en trakt rik på gamla, grova ekar.

Lövsumpskog uppträder kring korsningen med landsvägen och längre västerut. I ravinbotten är det mest klibbal, i övrigt finns även asp och björk. Asparna är delvis mycket grova. Död ved förekommer tämligen allmänt och mest i form av asp, björk- och allågor samt högstubbar.

Datum

Dnr

2005-12-14

511-2095-2004

Marken är delvis kärrartad, översilad och består av åsmaterial. Översvämningar sker årligen. Viktiga arter är storgröe, missne, gullpudra, stinksyska, springkorn och hässleklocka.

I den fuktiga ravinmiljön finns en rik mångfald av ovanliga arter, se tab. 1. Floran i området är skuggföredragande och här växer dessutom arter med krav på hög luftfuktighet, bördiga markförhållanden och påverkan av kalk. Bland mer anmärkningsvärda växter är gulsippa, hässleklocka, tibast, grönkulla, vårärt, lungört, underviol, storgröe, nordlundarv, vätteros, springkorn, bäckbräsmå, källarv, gullpudra, missne, lundelm och tvåblad. De ovanliga mossorna som har hittats växer främst på block samt på trädbaser nära bäcken. Grön sköldmossa har hittats i den gamla granskogen nära mynningen. På en gammal ek i sydost ut mot åkern växer några intressanta lavar; ekspik, brun nållav och gul dropplav.

Tabell 1. Rödlistade arter, signalarter samt andra skyddsvärda arter registrerat i objektet. Notera att tabellen bygger på inventeringarna som finns i källförteckningen. Rödlistekategori följer Gärdenfors, U. (ed.) 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. (VU) = sårbar, (NT) = missgynnad. (S) = signalart enligt Skogsstyrelsen.

Svensk namn	Latinsk namn	Rödlistad/ signalart	Notering
Bäckbräsmå	<i>Cardamine amara</i>	S	
Grönkulla	<i>Coeloglossum viride</i>	S	
Gullpudra	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	S	
Gulsippa	<i>Anemone ranunculoides</i>	S	
Hässleklocka	<i>Campanula latifolia</i>	S	
Lind	<i>Tilia cordata</i>	S	
Lundelm	<i>Elymus caninus</i>	S	
Missne	<i>Calla palustris</i>	S	
Ormbår	<i>Paris quadrifolia</i>	S	
Springkorn	<i>Impatiens noli-tangere</i>	S	
Storgröe	<i>Poa remota</i>	S/NT	
Strutbråken	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	S	
Svart trolldruva	<i>Actea spicata</i>	S	
Underviol	<i>Viola mirabilis</i>	S	
Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	S	
Vätteros	<i>Lathraea squamaria</i>	S	
Tibast	<i>Daphne mezereum</i>	S	
Tvåblad	<i>Listera ovata</i>	S	
Alsidenmossa	<i>Plagiotecium latebricola</i>		Tidigare rödlistad
Asphättemossa	<i>Ortotricium gymnostomum</i>		Tidigare rödlistad
Blek stjärnmossa	<i>Mnium stellare</i>	S	
Grön sköldmossa	<i>Buxbaumia viridis</i>	S	Tidigare rödlistad
Krushättemossa	<i>Ulota crispa</i>	S	
Lysmossa	<i>Schistostega pennata</i>		Regionalt ovanlig
Piskbaronmossa	<i>Anomodon attenuatus</i>	S	
Stenporella	<i>Porella cordeana</i>	S	
Stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	S	
Trubbfjädermossa	<i>Homalia trichomanoides</i>	S	
	<i>Amblystegium fluviatile</i>		Regionalt ovanlig

Datum

Dnr

2005-12-14

511-2095-2004

Svensk namn	Latinsk namn	Rödlistad/ signalart	Notering
Brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	S	På en ek
Ekspik	<i>Calicium quercinum</i>	VU	På en ek
Gul dropplav	<i>Cliostomum corrugatum</i>	S/NT	På en ek
Liten blekspik	<i>Sclerophora peronella</i>	S/NT	
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	S/NT	
Rödbrun blekspik	<i>Sclerophora coniophaea</i>	S/NT	
Stor aspticka	<i>Phellinus populicola</i>	S/NT	

2.3.2 Geovetenskapliga värden

Längs sjön Misteln löper en sträcka av Badelundaåsen som öster om Nytorp höjer sig till ett ryggformat avsnitt upp till 25 meter över omgivningen. Detta åsavsnitt begränsas åt väster av Nytorpsravinen. Denna är nedskuren i de sandiga-siltiga bottenvarven av den glaciala lera som täcker åsavsnittet vidare åt nordväst. Av äldre kartmaterial framgår att ravinen ej tillväxer i nutiden. Den torde vara bildad av framträngande grundvatten från den underliggande isälvsavlagringen kort efter det att terrängen höjde sig ur havet. Tydliga raviner av detta slag är sällsynta i Södermanland och området har därför ett geologiskt skyddsvärde. Berggrunden inom reservatet består av gnejsiga och migmatitomvandlade granitoider.

2.3.3 Kulturhistoriska värden

Nytorpsravinen ligger i vad som betecknas som mellanbygd och är rik på herrgårdar och sjöar. Det finns ett biologiskt kulturarv som kan kopplas till tidigare hävd med bland annat lövträd och hassel i området. Bevarandet av lövinslag bidrar till förståelse av hur människan tidigare nyttjat området. Eken ger förståelse för kopplingen till säteriet Herrökna. I den gamla landsvägen som korsar området strax söder om badplatsen finns även ett kulturhistoriskt bevarandevärde.

2.3.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Reservatet har en viss betydelse för allmänhetens friluftsliv, samt för allmänbildning, utbildning och forskning. Norr om Nytorp finns det en stig som slingrar sig genom ravindalen, annars är ravinen svårgången. Området nyttjas främst av de boende i trakten.

2.4 Källförteckning

- Lantmäterimyndigheten i Södermanlands län, 2004. *Fastighetsrätlig utredning med tillhörande fastighetsförteckning och kartor över Nytorpsravinsens naturreservat.*
- Länsstyrelsen i Södermanlands län, 1991. *Sörmlands Natur, Naturvårdsplan.* Objekt nr 80-14 (klass II).
- Lönnell, N. 2002. *Inventering av mossor i Nytorpsravinen.* Notat. Länsstyrelsen i Södermanland.
- *Natura 2000-objekt*, Nytorpsravinen, ID-nummer: SE 0220413
- Riksantikvarieämbetet. 2005. *FMIS.* www.raa.se.
- Skogsvårdsstyrelsens *nyckelbiotopsinventering*, ID-nummer: 10H 1C 17, 18, 19, 20 (nyckelbiotoper).
- Sveriges Geologiska Undersökning, 1984. *Berggrundskarta över Södermanlands län.* Skala 1:250 000.
- Sveriges Geologiska Undersökning, 1989. *Jordartskartan*, 10H Strängnäs SV. Skala 1: 50 000. Digital form.

- Södermanlands hembygdsförbund. 1988. *Årsbok 1988:2*. Nyköping.
- Lantmäteriverket. 1822. *Charta öfver Säteriet Herrökna med de på dess ägor belägne hemman och Torp*. 04-GRY-64.
- Lantmäteriverket. 1905. *Karta öfver Daga Härad*. Rikets allmänna kartverk. Uppmätt 1901. Skala 1:50 000.
- Lantmäteriverket. 1958. *Ekonomiska kartan* blad 10H1c (10712). Flygfotograferad 1955, 1954. Rikets allmänna kartverk.

PLANDEL

3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i två skötselområden beroende på skötselform, se skötselplanekartan, s 9. Reservatet sammanfaller med Natura 2000-området Nytorpsravinen (SE0220413) och bevarandemål anges för arealer av naturtyper i Natura 2000. För ytterligare bevarandemål hänvisas till bevarandeplanen för Natura 2000-området. För skötsel inom det så kallade badplatsområdet gäller särskilda regler, se föreskrifterna under A i beslutet och tillhörande beslutskarta.

Bevarandemål för hela området

Utbredningen av örtrik, näringsrik skog med gran (9050) är 5 hektar (riktvärde).

Utbredningen av lövsumpskog (9080) är 2 hektar (riktvärde)

Skötselområde 1: Skog för fri utveckling (ca 7 ha)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar större delen av arealen och består av äldre granskog närmast sjön, klibbalsumpskog strax väster om vägen och annars främst av medelålders triviallövskog. I skötselområdet ingår enstaka grova ekar och även andra grova lövträd.

Skötselåtgärder

- Inga fransätt frihuggning av grova träd.
- Större ansamlingar med träd som hindrar vattenflödet i bäcken får dock tas bort och lämnas i intilliggande skog.

Skötselområde 2: Skog med viss skötsel av trädskiktet (ca 3 ha)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar medelålders triviallövskog med inslag av ung gran längs bäcken. Målet är att ta bort den täta granskogen längsmed bäcken och med tiden få fram en naturlig lövsuccession. Andelen gran är i dag 15% för hela skötselområdet. I skötselområdet ingår några grova ekar. Det är viktigt att förhindra igenväxning kring ekarna.

Skötselåtgärder

- Huggning av ung gran i en 5-10 m bred zon på båda sidor om ån.

- Frihuggning av grova ekar.
- Större ansamlingar med träd som hindrar vattenflödet i bäcken får tas bort och lämnas i intilliggande skog.

4. Friluftsliv

Beskrivning

Besökare till reservatet skall hänvisas till en liten parkeringsplats norr om Nytorp (se skötselplanekartan). Från parkeringen ska märkas upp en stig som tar besökare genom ravinen och fram till sjön Misteln. Informationstavlor skall sättas upp vid parkeringen samt vid den gamla landsvägen vid sjön.

Bevarandemål

- Väl underhållna och markerade stigar skall finnas i norra delen av reservatet.
- Två informationstavlor med beskrivning av reservatet skall finnas.
- Den gamla landsvägen strax söder sjön Misteln skall vara väl synlig och fri från vedvegetation.

Skötselåtgärder

- Röjning av stigar och gammal landsväg. Träd som hindrar framkomligheten kan kapas och läggas i intilliggande skog.
- Markering av stigar.
- Underhåll av broar, spänger, trappa.
- Uppsättning och underhåll av informationstavlor.

5. Uppföljning

5.1 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Informationstavlor
- Stigar, broar och andra anordningar för friluftslivet

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart 24:e år för:

- Utbredning av naturtyper

6.2 Uppföljning av skötselåtgärder

Entreprenörer ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts och när de genomförts.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts.

SKÖTSELPLAN

8(9)

Datum

Dnr

2005-12-14

511-2095-2004

6. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet	Finansiering
Röjning av gran	År 2006, senare vid behov	Skötselomr. 2	1	Reservatsanslag
Frihuggning av grova ekar	År 2006, senare vid behov	Skötselomr. 1, 2	1	Reservatsanslag
Röjning av stigar, underhåll av broar, spänger, trappa	År 2006, senare vid behov	Se skötsel-planekartan	1	Reservatsanslag
Markering av stigar	År 2006	Se skötsel-planekartan	1	Reservatsanslag
Informationstavlor, uppsättning, underhåll	År 2006	Se skötsel-planekartan	1	Reservatsanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd		1	Reservatsanslag
Uppföljning av bevarandemål	Skyltar, stigar m.m. varje år. Naturtyper vart 24:e år		1	Reservatsanslag

7. Skötselplanekarta

